

*Твердохліб Валерій Миколайович
Науковий керівник – учитель-методист Туль Т.М.
Комунальний заклад № 23» Харківської міської ради*

ОСОБЛИВОСТІ ГУМОРУ У ТВОРІ ВАЛЕНТИНА ЧЕМЕРИСА
«ВІТЬКА+ГАЛЯ, АБО ПОВІСТЬ ПРО ПЕРШЕ КОХАННЯ»

Масштабність комунікацій у сучасному суспільстві, різних культурних поглядів та цінностей несе надважливу інформативну та просвітницьку діяльність у багатьох сферах буденного життя. Мовне питання має неоціненну вартість для українського суспільства, яке сьогодні виборює своє право на життя і свободу в умовах повномасштабної війни Росії проти України. Мова є важливим елементом спротиву, в часи війни мова перетворюється на зброю – гумор українського народу став своєрідною «сміисловою ППО», що допомагає захищатися від російської пропаганди і зберігати силу духу.

На сучасному етапі суспільно-політичні умови породжують проблему адекватної толерантної міжкультурної комунікації, яка виникає лише за умов повного взаєморозуміння носіїв різних сфер культур. Тож, дослідження творів художньої літератури є одним із значущих засобів збагачення національної літературної скарбниці. Кожна національна література може запропонувати щось своє, специфічне та притаманне лише їй. Також можна стверджувати, що художня література, так само, як і кіно, музика є багатим, вагомим та цікавим, а ще й актуальним матеріалом для дослідження, адже художні твори відіграють важливу роль у структурі культурної комунікації, а їх розповсюдження є особливою культурологічною проблемою нашого часу.

Побутує думка, що українці не сприймають іронію. Це, звичайно, неправда. Але правда полягає в тому, що вони не використовують її в усій повноті. Характерну рису українського гумору також можна часто зустріти в комедіях, виставах, прислів'ях та приказках, висловах. Українці широко використовують сарказм у повсякденному мовленні. Таким чином вони дражняться і задираються до своїх друзів.

Використовують сарказм як щит і зброю. Як відомо з художніх творів, окрім гумору українці емоційний, щирий народ, це є абсолютно необхідним. Їхня зухвалість переповнена рівними порціями самоприниження. Враховуючи обов'язковість розповсюдження та популяризацію художніх текстів, варто зазначити, що український гумор в художній творчості був і є популярним вже багато сторічч. Коли читач має перед собою за мету – дослідження гумору у творі українською мовою, то він повинен обов'язково враховувати обсяг широкомасштабного простору, що зумовлює актуальність досліджуваної тематики та розуміння проблематики, яка викликає потребу в якісному аналізі творчості даного стилю.

Концепт почуття гумору належить до ознак українського національного характеру, якими особливо пишаються українці. Чи маєш ти почуття гумору? – одне з найчастіших запитань. Гумор поруч із основним значенням має значення характер, настрій та входить до складу таких виразів, як от: бути в гарному/

поганому настрої/ дусі, (добродушний/ сварливий). Також ще одна з відмінних рис українського національного гумору – провідна роль у ньому відводиться іронії та дотепності. Український гумор – це інтелектуальний та духовний гумор, який не так просто зрозуміти тому, що часто він спирається на гру слів, коли сенс треба шукати у підтексті.

Твори В. Чемериса не мають сильного загострювання. Автор використовує своїх персонажів для цікавих пригод і робить з цього кумедні випадки і комічні сцени, В. Чемерис концентрує свою увагу на них. Концепція повісті «Вітька + Галя, або Повість про перше кохання» описує шлях пригод товаришів, котрі в хорошому настрої проводять вільний час і відпочивають. Впродовж усього твору ми спостерігаємо веселі ситуації, які відбуваються з друзями. У своїх творах автор часто передає гострі соціальні та моральні проблеми через призму добродушного гумору. Ця повість не виняток. Крім пригод головних героїв, Чемерис також описує епізоди за участю інших персонажів, які потрапляють у безглузді, абсурдні ситуації. Головні герої, як і інші герої повісті, постійно стають жертвою нещасливих обставин. Складається враження, ніби життя постійно створює для них перешкоди і випробовування в буденному житті.

Твір В. Чемериса насичений гумором, однак набуває гумористичної тональності він саме за рахунок ресурсів мови. Характерний вибір лексики, стилістичних прийомів – усе це сприяє виникненню специфічного гумору. Саме у повісті «Вітька + Галя, або Повість про перше кохання» проявляються типові риси українського гумору, які реалізуються завдяки використанню широкого спектру мовних засобів. Чи буде передано гумористичний ефект в цільову культуру, залежить від того, як читачі бачать і сприймають авторський стиль.

Однією з провідних рис, які сприяють створенню гумору в оригіналі – це художні перебільшення, гіперболізації як образів, так і ситуацій. Гіпербола – засіб, який у поєднанні з іншими стилістичними прийомами, утворює гіперболічні метафори, порівняння, епітети, які мають потужний гумористичний потенціал.

Передача гумористичного наповнення твору в українській культурі залежить від сприймання гумору самим автором у тонкій манері – автор відверто не виявляє свого ставлення до зображуваного, а примушує читача добувати сенсові структури, залишаючи гумор на рівні натяку.

Багато явищ, які В. Чемерис піддає гумористичній критиці в повісті, втратили свою актуальність, однак національний гумор знає не лише міру переходу в інші культури, а й міру сприйняття у власній культурі, яка змінюється історично. Здається, що читачеві іноді видно лише верхівку айсберга і гумор виникає не зі справжньої суті обіграних явищ, а, здебільшого, з кумедних ситуацій та з експресивної мови, а не з тих вишуканих поворотів думки і тонкої гри смислами.

Таким чином, виокремлюючи індивідуальні творчі стратегії гумору, можна визначити і певні загальні тенденції. Задля відтворення загальної тональності українського гумору в художньому творі автори подекуди тяжіють

до посилення його експресивності, щоб забезпечити його прийняття українською культурою.

*Флюстикова Христина Віталіївна
Науковий керівник – ст. викл. Карась А.В.
Державний біотехнологічний університет*

СПОРІДНЕНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ ТА НІМЕЦЬКОЇ МОВ

Актуальність теми

Із початком повномасштабного вторгнення велика кількість українців вимушено евакуювалася до країн Європи. Більшість із них знайшли прихисток у Німеччині. Тож наразі наші люди вже оволоділи й німецькою мовою. Із власного досвіду можемо зазначити, що у німецької та української мов багато спільного. Також серед наших людей евакуювалися й досвідчені фахівці. Задля розвитку різних галузей та економіки наші спеціалісти залучатимуть іноземних партнерів, тож цей факт додає ще більшої актуальності до вивчення питання спорідненості цих мов.

Вступ

Запозичення слів із інших мов – це необхідний історичний процес, що виникає внаслідок постійних і різноманітних взаємодій між народами. Лінгвісти наголошують, що для повного розуміння мови важливо враховувати її соціальний контекст. Слова, що ми позичаємо, часто входять у наш активний словник і посідають значуще місце в мовному арсеналі, особливо, коли в рідній мові відсутня відповідна лексема для позначення конкретного об'єкта чи поняття. Такі запозичення додатково збагачують лексикон мови, що приймає їх. У різні історичні періоди запозичена лексика потрапляла на територію України усним чи писемним шляхом. Зі зміною часу багато слів втратили характерні ознаки своєї прамови, асимілювалися і стали сприйматись суспільством як цілком українські слова. Тому часто лише завдяки етимологічному аналізу можна дізнатися походження окремих лексем.

Як виявилось, через тісний взаємозв'язок із німцями виникло таке поняття як германізми (від лат. *Germanus* —германський) — слово, його окреме значення, вислів тощо, запозичені з німецької мови або перекладені чи утворені за її зразком. Тож зрозуміло, чому деякі слова так схожі в обох мовах.

Значною мірою германізми потрапили до нашої мови в XIV–XVI століттях через польську мову, оскільки населення українських земель знаходилося у той час під владою польсько-литовських господарів. Серед цих слів варто зазначити лантух (*das Landtuch*), плуг (*der Pflug*), дах (*das Dach*), смак (*der Geschmack*). А інші лексеми – як наслідок безпосередніх торгівельних контактів із прибалтійськими німцями.

Приділимо увагу декільком аспектам, за якими можна відзначити спорідненість німецької мови з українською.

Розвиток мов: